

ORJUNA

NACIONALISTIČNI ORGAN.

NAROČNINA: za Jugoslavijo: za tri mesece 12— Din.; za celo leto 48— Din.; za inozemstvo je dodati poštino. Oglasi po ceniku. — Posamezna številka stane 1 Din.

LASTNIK IN ODGOVORNI UREDNIK INŽ. F. KRANJEC.

IZHAJA VSAKO NEDELJO!

REDAKCIJA IN ADMINISTRACIJA: Arena Narod. doma. Rokopisi se ne vračajo. — Anonimni dopisi se ne sprejemajo. POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI!

Tovariši - Orjunaši!

Čas preskušnje je tu. Zaščitniki korupcije in državnih sovragov so se zakleli, da nas uničijo. Strnite vrstel! Boj bode težak, toda zmaga je naša. Naj vas ne preseneti nobeno dejstvo, naj vam ne kloni duha noben teror.

Oslobodjenoi braći!

Pozdravljamo vas oslobodena bračo na plavom Jadranu; pozdravljamo vas i milo i drago! Danas mi skupa s vama slavimo dan vašeg oslobodenja.

U vaše gradove i sela ulaze Kraljeve Vojske i nose vam barjak Slobode i Jedinstva. Taj barjak primite, prigrlite i posadite ga duboko u svoje srce; tu ga čuvajte, da vam ga više nitko i nikad ne otme!

Naše je veselje isto onako veliko kolika je bila tuga kad ste iza pada Habsburga pali u ruke italijanske okupatorne vlasti.

Vama je bilo suđeno, da pre konačnog Oslobodenja popijete još čašu gorkog iskušenja; mogućće zato, da kasnije bolje cenite Slobodu...

Vašim oslobodenjem i mi se osećamo slobodniji, jer smo i mi skupa s vama snasali bole vašeg poslednjeg ropstva.

Mi se i danas sećamo interniraca i utamničenih, na smrt osuđenih i na svaki način zlostavljanih patriota iz vašeg kraja. Svima neka je čast i hvala!

Sve vaše patnje i progone osveštiti će i popraviti vreme i svest našeg naroda. To će da nas najbolje nauči, kako treba da čuvamo i branimo svaki pedalj svoje zemlje.

Danas u slobodi čekaju vas ne med i mlačno nego teški zadaci i velike dužnosti, koje će da dadu smisao vašem životu.

Mi vam odmah danas stavljamo pred oči jednu dužnost.

Na svojim kućama vi ste razvili svoje barjake iza tolikog čuñanja, zapevali ste naše pesme, a sada, braćo, bacite pogled u nazad i setite se onoga, što vas je najviše bolelo za vreme ropstva.

Mi znamo što vas je najviše bolelo; bolelo vas je nesloga i međusobna borba rođene braće u slobodnoj Jugoslaviji.

Šta više. Mi znamo, da vas je to bolelo više nego li samo ropstvo. To je činilo, da više puta gubite veru u bolje dane. To vas je najviše razoružavalo u borbi protiv nasrtljivog neprijatelja.

Jest, to mi vrlo dobro znamo, jer smo na vas uvek mislili, jer smo se radi naše nesloge osećali slabi, da vama pomognemo.

Nas, koji smo u vašoj slobodi gledali svoju slobodu, u vašoj sreći svoju sreću, hvatao je osećaj

stida pred vama, jer smo bili ubeđeni, da za vaše ropstvo nosi veliki deo odgovornosti naša nesloga i sve što ona sobom donosi.

Braćo, pre nego vas okuže bolesti naše sitne političke borbe i zasljepljenosti, dok se još nalazite čisti i ogrejani suncem Slobode i dok ne zaboravite patnje teškog ropstva, ustajte i dižite se i slobodnoj braći propovedajte kako je potrebita međusobna ljubav i sloga.

Ljubav i sloga mogu jedine da poprave sve greške i sva zla od kojih danas naša mlada kraljevina boluje. To su dve jedine sile koje mogu da učine, da budemo veliki i jaki, da odolimo nasrtajima svih svojih neprijatelja.

Propovedajte veru u Narod i njegovu Budućnost. Tako isto vi ćete se najlepše da udužite onima koji su za vaše i naše oslobodenje dali svoje živote, počevši od Kumanova, Prilepa i Bitolja, pa sve do Cera, Rudnika i Kajmakčalana.

Mi od vas ne tražimo gumene kuglice i mandate, nego pomoć u radu za dobro Nacije i Države.

Sem toga; mi vrlo dobro osećamo kako se danas u vama, jednako kao i u našoj duši, križaju dva protivna osećaja: osećaj veselja i osećaj tuge — veselje za svoje oslobodenje i tuge za svojom još zarobljenom braćom, s kojom ste do jučer delili svoje zajedničke jade i nevolje.

SUŠAK JE BEZ REKE, BIOGRAD I NOVIGRAD BEZ ZADRA.....

Bili bi neiskreni kod se nebi veselili svojem oslobodenju, jednako vi kao i mi, ali bi, s druge strane bili tvrda srca kod nebi bili tužni za ostalu zarobljenu braću.

Mi verujemo u tu vašu tugu, jer vi, bolje nego tko drugi, znate deo što je i kako se teško podnosi tuđe ropstvo i tuda sila.

I baš radi toga, vi treba da uložite sve sile da naša država bude jaka i velika.

Stupite u naše redove, vi koji najbolje nas razumete, i skupa s nama borite se i propovedajte velikoj Istini Jedinstva i pravu Lepotu Oslobodenja!

Na posao oslobodena braćo vreme hital živeti!

»Orjuna.«

II. DEL.

Trije in eden.

Pod tem naslovom smo v zadnji številki prinesli članek, kjer smo poudarili, da se ločitev jugoslovanskega naroda ne da nikakor izvesti na način, kakor si ga predstavljajo nekateri naši kulturni delavci. Pokazali smo, da bi pri grupaciji v srbsko, hrvatsko in slovensko kulturno edinicu morali izostaviti 1 milijon 300.000 jugoslovanskih muslimanov, ki jih po njihovi kulturi in mentalnosti ne moremo prišteti k nobeni izmed rečenih kulturnih edinic.

Pokazali smo, da bi bile razlike med posameznimi deli teh kulturnih edinic tako ogromne, da bi se projektirana kulturna skupnost ne dala udeležiti. Za Slovenijo, ki bi v njej tvorili Prekmurci posebno kulturno edinicu, bi ta oddeleček ne bila težka, ker bivajo Slovenci nepretrgoma na geografsko zaokroženem

ozemlju in ker je v tem slučaju ambijent tuje kulture številčno neznamen in omejen na razmeroma majhno ozemlje. Asimilacija kulture bi se lahko izvršila v eni generaciji, ako se Prekmurje priveže na slovensko ozemlje z dobrimi prometnimi zvezami in ako se madžarski vpliv popolnoma izpodveže in izpodreže.

Druga pa je stvar pri Srbih in Hrvatih. Tu je popolnoma nemogoče skonstruirati na podlagi hipotetične pripadnosti k Zagrebu ali k različnim srbskim mestom kot kulturnim centrom kompaktne kulturne edinic. Zlasti, ker bi vsled prirodne nujnosti morali ostati izven teh umetno skonstruiranih kulturnih edinic Muslimani, Bunjevci in Šokci, ki se do danes še niso opredelili in odločili za to ali ono skupino.

Čudno se zdi, da baš naši učeni krogi iznašajo ta kulturni separatizem in propagirajo take hipotetične edinic. Poznavalcu naših verskih, kulturnih in jezikovnih prilik bi moralo biti predvsem jasno, da se take edinic ne dajo skonstruirati niti na verski, niti na jezikovni niti na kulturni podlagi, ker je vsak tozadeven kriterij, ki bi bil merodajen za razdelitev, preozek, da bi spravil v enoto res vse to, kar spada podnjo.

Samo pogledimo: Verska grupacija, ki bi delila narod v katolike (Slovence in Hrvate) ter pravoslavne (Srbe), izostavi predvsem ogromno maso Muslimanov, ki tvorijo okroglo 10 % naseljenja države, priključi pa v nove edince manjše frakcije, ki do veri sploh ne spadajo v nove edinic n. pr. katoliške Srbe, evangelske Slovence in tiste Muslimane, ki so se pa narodnosno že opredelili bodisi k Srbom, bodisi k Hrvatom.

Grupacija po kulturi je pa naravnost neizvedljiva, ker vse to, kar reklamirajo Hrvati ali Srbi za se danes, ni nikaka kulturna enota. Srbi in Hrvati sami so danes kulturno zelo zelo različni. Rekli smo že, da je Kajkavec v Zagorju po značaju mentalnosti in narečju bližji Slovencu iz zelene Stajerske kakor Hrvat iz Srema iz Boke Kotorske. Ravnotako je Ličan po vsem svojem čustvovanju bližji svojemju sosedu Hrvat kakor svojemju »sonarodnjaku« iz Pirota. Tudi Belokranjec je Hrvat bližji v vseh ozirih kakor n. pr. Korošcu iz Ziljske doline.

O nemožnosti jezikovne podelitve našega naroda ni vredno izgubljati besedi. Zonet so pa baš tisti učeni krogi, ki skušajo na vsak način dokazati, da obstoje med posameznimi plemeni nepremostljive razlike. Šal se na temelju knjige res dajo ugotoviti razlike, toda gospoda njih važnost, nepremostljivost in ogromnost vse preveč pretiravajo. Merodajna za nas je samo viva vox. In tej mora knjiga slediti, drugače obvisi v zraku. Med našimi narečji pa se meja ne da potegniti tako kakor med Nemci in Francozi ali med Slovenci in Nemci.

Nekateri najdejo izhod iz teh nepremostljivih težkoč s tem, da se ogrevajo za stare predprevarne takimenovane historične meje. Ti ljudje so nazadnjaki, njihove besede bi morale biti za nas naravnost nedopusten absurd. Ostanje naj taka razdelitev, kakršno je ustvaril tujec v dolgih stoletjih za nas, da nas razdvaja, da nas lažje obvlada! Kratkovidnost teh ljudi je že naravnost pregrešna in kaznivla! Taka razdelitev naj se še drži v doseženi slobodi, ki nam jo je tujec skoval proti našim interesom in samo iz svojih nam sovražnih imperijalističnih namenov! Čas je, skrajni čas je, da poderemo zidove administrativne razdelitve, ki so jo nam vsilili Madžari, Nemci in Turki. Že naš narodni ponos zahteva, da odstranimo čim preje in čim temeljiteje te kitajske zidove. Z ustanovitvijo Slovenije kot upravne celote se je ta reakcionarni nazor že porušil: Stajerci, Kranjci, Korošci in Prekmurci so administrativno že Slovenci. Temu prvemu koraku mora nujno slediti nadaljnje porušenje »historičnih« mej. Razdelitev države na oblasti, kakor jo predvideva Vidovdanska ustava, bo poskrbela zato, da se temeljito izbrisejo »historične« meje, nastale v stoletjih, ko so nam tujci delali zgodovino, mi pa smo bili le objekt pri tem. S to razdelitvijo, ki je po mnenju merodajnih oseb zadosti širok okvir za nekatere izpremembe, ako se pokažejo umestne in potrebne, bodo odsekane stotere glave hidri separatizma in življenjska praksa, ta najsilnejši nivelizator, bo prinesla konsolidacijo države in postopno ujedinjenje vseh treh plemen jugoslovanskega naroda v kulturnem, političnem in tudi jezikovnem pogledu.

DR. IVO MOGOROVIĆ, Beograd:

Za diktaturo.

Povsod, kjer se pojavi posebna škoda ali posebna nevarnost pred neko škodo za druge osebe ali meščanstvo, tam pride carstvo svobode, na katerega imamo pravico, do svoje meje in tam se začne gospodstvo moralke ali zakona.

Stuart Mill.

Prva skrb vsake države mora biti skrb za ekonomsko povzdigo njenih podanikov, skrb za to, da dovede svoj narod do ekonomskega blagostanja kot pogoja občega napredka, kot ako želodec centralni organ človeka, ne deluje, bolehajo tudi drugi deli celokupnega organizma, tako je tudi ekonomsko stanje vsake dežele centrum, okoli katerega se vrte od katerega so odvisne vse prilike in vsa preča vprašanja dotične dežele. Iz svetovne zgodovine lahko razvidimo jasno in precizno, da so se narodi in kulture samo onih dežel mogle dvigniti na dostojno višino, v katerih je vladalo ekonomsko blagostanje (Peru, Mehika, Indija, Fenecija, Egipt, Orška, Rim itd.) medtem ko je bila ekonomska beda vedno najmočnejši pokrovitelj vseh neredov revolucije, kot tudi glavni vzrok stagnacije ali nazadovanja dotičnih narodov in dežel, odnosno onih pokolenj, katere niso poznale ekonomskega blagostanja.

V čem naj se išče vzrok težkega stanja in težkih prilik v Jugoslaviji? Jaz smem in zavedno trdim, da je glavni vzrok narodnega nezadovoljstva, notranje razcepljenosti in nepolnega kaosa in anarhije pri nas, naše žalostno ekonomsko stanje. Zadolžuje pogledati na strašno bedo naših dobrovoljcev, invalidov in četnikov, to je onih ljudi, kateri so s svojo krvjo zgradili našo politično svobodo in potem porledati na obupno ekonomsko stanje našega uradništva (pa tudi vojaštva), teh glavnih državnih stebrov, pa se vidi, kako so sedanje prilike pri nas, (uračunavši med nje tudi korupcijo in anarhijo) popolnoma logične in prirodne posledice svojih bolnih vzrokov.

Razne stranke in politične grupe vidijo rešitev države v obvarovanju ali revidirani vidovdanske ustave, v centralizmu ali decentralizaciji, v autonomijah ali federaciji, nobena od teh strank pa ne pove, kako ona misli rešiti naš glavni in najvažnejši, t. j. naš ekonomski problem, s čegar rešitvijo bi odpadli mnogi drugi, a vsekakor vsi oni problemi, radi katerih se danes troši vsa energija ogromne večine naših strank in političnih grup.

Da naše narodne mase, katere danes manifestirajo svoje nezadovoljstvo in kažejo gotove centrifugalne tendence, vzljubijo našo veliko in lepo državo, te mase, po ogromni večini siromašne, morajo najprej občutiti, da jim je v tej naši državi dobro, da imajo od nje koristi. Naša država mora zmanjšati bedo naših državnih uradnikov, naše vojske dobrovoljcev, četnikov in invalidov. Mora jim dati materijalno podporo in to v toliki meri, da morejo pristojno živeti, a ne, da bodo lačni, bos i in goli kot so danes. Da jim pa more država materijalno pomagati, mora najti sredstva za to. Država mora napolniti svoje blagajne, katere so danes prazne.

Da se pa to lahko zgodi, treba je povečati državne dohodke, v prvi vrsti s pravilno in proporcionalno razdelitvijo državnih davkov med bogatejšimi sloji našega naroda, a posebno med vojnimi dobičkarji, kateri so brezsrčno ogulili naš narod.

Kar se tiče vpostavitve zdrave podlage našemu dinarju z manifestacijo naše politične zrelosti in visoke nacionalne državne zavesti, tega niso zmožne narediti naše današnje

stranke. Visoko kulturna država, kot so Zedinjenje države v Severni Ameriki ima danes samo dve stranki (demokratsko in republikansko.) in če konstatiramo žalostno in sramotno dejstvo, da nastopa pri volitvah v naši državi 32 strank z 40 kandidatskimi listami, tedaj nam postane takoj jasno kako gledajo velike in kulturne države na našo politično zrelost, na našo nacionalno državno zavest, na naše notranje razmere na našo autoriteto in kredit in na našo stabilnost.

Konstatirali smo, da naše današnje stranke ne morejo popraviti našega dinarja, one so celo njegova rak-rana. Videli bodemo, ali morejo povzdigniti našo državo, razdeliti davke in materijalno pomagati vsaj uradnikom, invalidom, dobrovoljcem in četnikom.

Če si niso naše večje stranke do danes upale povišati državnih davkov, boječ se s tem izgubiti volilnih kroglic — bodo toliko manje mogle storiti to danes, ko je teh strank in stranic toliko, da izključuje njihovo število vsako možnost dela v parlamentu.

Kaj nam torej preostaja? Ali naj se skupščina, katere se sestane, kot absolutno nesposobna za delo razpusti, ali naj se eventualno kot impotentna sploh ne sestane, nego se ponovno apelira na narod in razpiše nove volitve?

Ako smo se pri teh volitvah pokazali kot politično nezreli in se s tem osramotili pred vsem kulturnim svetom, če smo s temi volitvami pokazali skrajno žalostno sliko o naši nacionalni politični zavesti; ako smo imeli sedaj 32 strank z 40 kandidatskimi listami, tedaj je jasno, da bi pri volitvah, katere bi tem sledile, pokazali še žalostnejšo sliko. Število naših strank bi se dvignilo na 50 ali še više. Naša autoriteta in naš kredit bi se pogreznila še globlje. Naše ekonomsko stanje bi postalo še slabše in v državi bi nastala nevarnost za revolucijo, katero bi začeli goli, bos i in lačni revolucijo za katero se ne more vedeti kak obseg bi zavzela in s kakim rezultatom bi končala.

Da bi prilranili naši državi velike neredne, da bi jo osvobodili od nevarnosti revolucije lačnih in golih, da bi mogli popraviti naš dinar, da bi mogli povzdigniti ekonomsko stanje naše države, da bi mogli povzdigniti državne dohodke, da bi mogli popraviti ekonomsko stanje državnih uradnikov, invalidov, dobrovoljcev in četnikov, da bi mogli povzdigniti avtoriteto in kredit naše države in konsolidirati naše notranje razmere, da bi nadalje mogli spraviti število političnih strank na minimum in omogočiti delo parlamenta v bodočnosti, v korist visokih interesov države in nacije, potrebno je prenehati z vsako strankarsko politiko, osvoboditi narod in državo od strankarske blaznosti in uvesti čvrsto, ampak častito — nadstrankarsko diktaturo, katere bode vodila čisto nacionalno in državno politiko v popolnem soglasju z največjimi interesi države in nacije.

Za časa te diktature čistih in čistih ljudi, katere bi morala ostati tako dolgo, da bi se v glavnem rešil naš ekonomski problem, pravično razdelili davki, in vpostavili uradniški invalidski, agrarni in vojaški zakon, bi morala Oriona združiti vse svoje moči, da postavi na površje nove ljudi kateri so dorastli novim potrebam in nalogam ter odgovarjajo novi dobi in novemu duhu, ker je skoraj vse ono kar je danes na površju, reven in žalosten anahronizem.

Našega jugoslovanskega križa še nismo prenesli, iščemo hrib, na katerega ga bodemo krvavo nosili.

RADIVOJ REHAR:

Nemški internacijonalizem, slovensko delavstvo in mi.

Naše malo slovensko pleme jugoslovenskega naroda, potisnic o kakor drobno zrno med dva velika mlinska kamna, med Nemce in Italijane, je bilo pred združitvijo z ostalimi brati v veliki nacionalni jugoslovenski državi obsojeno na sicer počasno, toda neizogibno smrt. Mogočni nemški nacionalni imperijalizem, branjen in negovan po nemškem velekapitalu, ki je nujno potreboval proste poti do Adrije in sploh do Sredozemskega morja, je osobito zadnja leta pred svetovno vojno napejal vse svoje sile, da nas zaduši. S severa, preko Mure, Drave in Save proti Trstu in Gorici, je butala preko nas grozeča nemška poplava in posamezni deli našega ozemlja so že lovili, izginjali. Najnevarnejši je bil položaj na Štajerskem, predvsem v ozemlju Maribora, Ptuj in sploh gorenjega dela doline reke Drave. Tu ni lovilo v tujem morju samo naše meščanstvo, ampak tudi podeželsko ljudstvo, a kar je najbolj značilno: potujočevanje ni vršilo toliko izraziti nemški nacionalizem — ampak internacijonalizem! Nemški nacionalistični kapital je vedel, da je sicer mogočen faktor, obenem pa se je tudi zavedal, da bi sam v direktnem boju s slovenskim elementom ne dosegel dovoljnih uspehov; zato je poslal v boj za svoje cilje internacijonalistični socializem. In ta je bil tisti, ki je v imenu delavske internacijonale v bistvu pa v interesu nemškega nacionalnega kapitala raznarodoval naše slovensko, predvsem delavsko ljudstvo. Da je bilo res tako, potrjuje sam profesor dr. Hans Pirchegger v svoji v Gradcu izdani brošuri »Das steirische Draugebiet — ein Teil Deutschösterreichs«, kjer pravi na 11. strani doslovno: »Die Deutschen Arbeiter gewannen auch ihre slowenischen Kameraden für die grosse Organisation der deutschen Sozialdemokratie und damit für deutsche Gesinnung und Kultur!«

S pomočjo internacijonalizma je nemški socializem ruval iz src naših slovenskih sinov in hčera narodno zavest ter ljubezen do domovine in materne jezika, oznanjujoč jim da je nacionalizem zanje poguba. Obhujal jim je rat in zveličanje, če zate svoje pokolenje ter postane brezdomovinci, a ko so to res postali jih je prekvasil ne z internacijonalnim duhom, ampak z nemškim nacionalizmom. Tako so postajali naši ljudje iz slovenskih nacionalistov brezbarvni internacijonalci. Iz teh pa prej ali slej, gotovo pa najkasneje v dveh generacijah, nemški nacionalci. Zato ni bil nemški nacionalizem tisti, ki je potujčil naše se-

verno ozemlje, ampak nemški internacijonalizem. Z osvobojenjem našega severnega ozemlja in s priključitvijo k nacionalni jugoslovenski državi se je položaj nekoliko izpremenil, vendar pa ne docela. Nemški internacijonalizem je v severnem ozemlju, osobito pa v Mariboru, še danes tisti faktor, ki daje temu ozemlju in mestu videz narodno mešane pokrajine. Nemški socialni demokrati so v tem ozemlju še vedno predvsem nemški nacionalci in šele daleč potem internacijonalci. Ti pa drže v duhu tega nemškega nacionalizma še vedno tudi slovensko delavstvo, ki je organizirano v socialističnih organizacijah. Nemški in nemčurški socialisti so šovinistični sovražniki vsega, kar količkaj diši po slovenskem ali jugoslovenskem, nikoli pa ne nastopajo v imenu iste internacijonale, katero naglašajo v boju proti slovenstvu in jugoslovenstvu proti nemštvu.

To je poleg nešteti drugih dokazov, ki so že davno znani in katerih ravno radi tega tu ne bom navedel, zopet nov dokaz, da je nemški socializem v bistvu nacionalen in le v formi internacijonalen. Zato je tudi naravno, da še noben nemški socializist v imenu internacijonale ni zatajil svojega nemškega pokolenja, da še nobeden ni iz Nemca postal Slovenec; zgodilo pa se je le s tisoči Slovencev. Internacijonalizem je potreben torej samo za Slovence; ti ga morajo izvajati do skrajnosti, tako daleč, da naznanje že prekoračijo mejo, ni pa za Nemce! V tem tiči pa tudi ona velikanska razlika med nemškim in slovenskim internacijonalizmom. Slovence je bil vedno pošteni, na naj je že pripadal tej ali oni politični ali kulturni skupini; razen nekaterih žalostnih izjem, ki pa le potrjujejo pravilo, se je vsakega nauka, ako se ga le že enkrat oklenil, oklenil s celim svojim bistvom ter ga izvajal do skrajnih konsekvenc. Tako je tudi slovenski delavec pojmoval internacijonalizem kot nekaj, čemur je treba žrtvovati vsa nacionalna čuvstva in zato jih je res žrtvoval. V svoji slepi veri niti opazil ni, da njegov nemški tovariš tega ne prakticira, da mu je internacijonalizem pravzaprav teorija, ki mu izbornu službi v dosegu čisto drugih ciljev. Tu tiči vzrok, da je bil slovenski socializist vedno in je to tudi še danes res konsekventen internacijonalist, nemški pa samo navidezni. Zato sta se slovenski in nemški delavec in se tudi še danes razlikujeta tudi v pojmovanju namena delavskega internacijonalizma. Slovenski delavec internacijonalist je videl v delavski internacijonali uresničenje idealnih sanj ovesovečanja svoje domovine Pričakoval je, da bo potem internacijonale dosegel enakopravnost v vseh delavskih strokah in v vseh zemljah, da bo lahko kot internacijonalist dobil drugin-

tujerodnim delavcem enako pozicijo tudi v tovarnah na nemškem ozemlju, v Avstriji, v Nemčiji itd. Nemški delavec internacijonalist pa je zasledoval čisto druge, docela egoistične ideje. Hotel je potem internacijonale izpodrinuti slovenskega delavca tudi v njegovi najbližji domovini, na narodnem slovenskem ozemlju, in to se mu je tudi vedno posrečilo.

Slovenski delavec internacijonalist, ki je pojmoval internacijonalizem iskreno, je mirno dopuščal in dopuščal, da se uriva v ona podjetja, ki leže v njegovi slovenski domovini, torej v revirju, ki bi moral biti rezerviran izključno ali pa vsaj v prvi vrsti zanj v imenu internacijonale na najboljše mesta tuje importirano nemško delavstvo. Dopuščal je in dopuščal, da mu jemlje boljši zaslužek na domačih tleh tujec, ki operira na zunanji z internacijonale, na znotraj pa z egoizmom najgrše sorte. Posledica tega je bila in je, da je slovenski delavec domačin potisnjen ob zid, da dobiva le najtežja in naj-

slabše plačana dela, dočim prevzema lažja in bolje plačana tujec. Da, ta doslednost slovenskega internacijonalista delavca gre celo tako daleč, da se pušča radi lepši, a lažjivih internacijonalističnih fraz izpodrivati od tujcev, da ostane končno vsled importiranja tujih delavcev brez posla ter mora povezati svojo potno torbo ter oditi s trebuhom za kruhom iskat dela in zaslužka drugam, v Ameriko in v druge daljne tuje dežele, od koder se nikoli več ne vrne, ali pa se vrne izžet in izsesan od tujega kapitalizma. V naši ožji domovini je zasluževal nemški velekapital slovensko delavstvo ravno s pomočjo importiranih nemških delavcev. Slovenskega velekapitala pri nas sploh nikoli ni bilo in ga tudi še danes ni. Velekapital, ki operira pri nas, je še vedno nemški in ta velekapital izrablja naše slovensko delavstvo, izrablja ga na dva načina: z izžemanjem njegovih telesnih, fizičnih sil ter s protežiranjem tujega delavstva. (Dalje prih.)

Justični škandal v Mariboru.

Anonimno pismo podlaga zasledovanju. Stepar konfident policije in sodišča. Strankarski pritisk na sodišče.

Mariborska preiskava proti našim tovarišem postaja vedno večji škandal; sedaj so komaj razkrinkane vse mahinacije justičnega aparata, policije in pokrajinskega namestništva. Takoj po atentatu na Cirilovo tiskarno je prišel iz namestniške palače v Ljubljani na mariborsko policijo telefonski ukaz naj se iščejo krivci v vrstah Orjune. Policijski komisariat je stopil takoj v zvezo s klerikalci in sledila je aretacija prvih naših članov. Kmalu nato je dobila policija tudi neko anonimno pismo, pisano očividno s strani klerikalcev, če ni bilo morda naravnost naročeno, v katerem se popsuje neka seja akcijske sekcije na čisto lažnjiv način in v katerem se ovajajo nekateri naši člani. Policija in sodišče sta slepo sledila migljajem naročenih in anonimnih ovadb in pričelo se je novo preganjanje. Poleg tega pa se je staval v službo policije tudi praktikant pri mariborski telefonični centrali, Grum, ter postal, da bi dobil razpisano nagrado, konfident nadkomisarja Kerševana. Izjavil je, da vé za imena napadalcev ter bil na podlagi te izpovedi pro forma aretiran in zaslišan. Pri zaslišanju je navedel preiskovalnemu sodniku Kramerju imena nekaterih naših članov, katera je slučajno poznal ter bil nato zopet »izpuščen«. Za to svojo ovadbo je dobil pri klerikalni posojilnici v obliki »posojila« 4000 Din nagrade ter odšel iz Maribora z navedbo, da mora k vojakom. Prišel je v Ljubljano, bil pa je tu komaj par dni, ko ga je policija aretirala radi raznih goljufij, katere je zagrešil. Ponarejal je menice in sploh steparil na vse načine. Isti policijski konfident pa je hodil obenem tudi naši mariborski

Orjuni ovajat razne uradne osebe in izdajat razne stvari, katere je izvedel v svoji službi in kot konfident. In takemu steparju je nasledila policija, naseljo je sodišče in klerikalna posojilnica; in na podlagi lažnjivih izpovedi tega steparja sede še danes v zaporih naši člani. Da bi bolj držalo, so poverili preiskavo sodniku Kramerju, kateremu smo v našem listu očitajli veleizdajo, katero je mirno opazil in nas ni tožil, ker je vedel, da imamo za svojo trditve dokaze. Ta sodnik je stal vedno v zvezi s klerikalci in s klerikalnim zapuščnikom, policijskim nadsvetnikom Kerševanom. Na vse pa je pritiskal in še pritiska potem predsednika državnega pravništva, viteza Grasellija — Ivan Hribar. Tudi sedanjí preiskovalni sodnik dr. Pichler stoji pod tem pritiskom »od zgoraj« in ne sme aretiranih izpustiti, čeprav bi jih rad. Govori se, da ima sodišče analog zavleči preiskavo vsaj do volitev, da ne bi aretirani mogli voliti, oziroma agilitati proti sedanjemu režimu. Kako pa se to strinja z interesi narodne radikalne stranke, ko sede v zaporu tudi štirje organizirani radikali — Mile Serlić ter bratje Juro, Pero in Nande Jurkovič — vé pač samo Ivan Hribar, ki je dal s tem radikalni stranki najlepši dokaz, da ni radikal, ampak le na »Grossenwahnsinn« bolchajoč stavec. Da bi se sedaj rešil iz anonimnosti omenjenega pisma, skušajo najti pisca in sicer ga iščejo pred vsem med dijaštvom. Dali so pismo v cirkulacijo ravnateljstvu mariborskih srednjih šol z nalogo, naj potom primerjanja pisave ugotove pisca. Mi pa smo mnenja, da v teh krogih ne bodo našli pisca, ker se skri-

va v Cirilovi tiskarni ali pa kje v bližini. To je slika naše »narodne« justice v petem letu osvobođenja. Za ta škandal zahtevamo zaodškodnino, zahtevamo, da se opere ta sramotni madež na našem državnem aparatu, ki nas kompromitira pred vsem kulturnim svetom, ker ga bo sicer opral narod sam, ki ne bo nikoli dopuščal, da bi ga kak Ivan Hribar ponižal v očen sveta na stopnjo afriških črncev.

Vesti iz Maribora.

Protipostavno preganjanje naše organizacije v Mariboru. Mariborska policija, katero vodi Hribarjev priganjač nadsvetnik Kerševan s pomočjo Nemcem prijaznega nadkomisarja Pestevška, skuša na vse postavne in nepostavne načine ovirati naše tamkajšnje organizacije. Mariborski Upravni odbor je sklical za ponedeljek, dne 5. t. m. na sejo v Narodni dom kulturno sekcijo, da se organizira in razdeli na odseke, za terek, 6. t. m. pa akcijsko sekcijo v restavracijo »Maribor«. Dasiravno je to interna stvar organizacije, čisto naveden društveni sestanek poedinih odsekov v svrhu izvajanja svojih dolžnosti in namena, radi katerega je organizacija ustanovljena in tudi potrjena, je policija sestanke prepovedala ter naznanila predsednika sodišču, »ker ni pravilno prijavil shoda«. Policija je prav dobro vedela, da ti sestanki niso ne shodi in ne občni zbori in da radi tega tudi niso podvrženi dolžnosti prijave, ker sklicujejo take sestanke tudi druga društva vsak dan, ne da bi se zanje brigala, toda zaklela se je najbrže na Hribarjev migljaj — da bo našo mariborsko organizacijo šikanirala, čeprav tudi protipostavno. Mi to šikanacijo sprejemamo in smo tudi že poskrbeli, da bosta gg. Kerševan in Pestevšek poučena o paragrafihi, na katerih znata dobro jahati, ki pa so sicer jima po notranjem bistvu španjska vas. Poleg tega pa si ohranimo ta dva gospoda v spominu tudi za tisti čas, ko bo odnesla burja cesarja Janeza in ž njim vse njegove podrebnike.

Španska inkvizicija. Pod ero cesarja Janeza je zavladovala v Sloveniji prava španska inkvizicija, ki pa se uporablja seveda samo proti onim, ki so zvesti jugoslovenskemu narodu in jugoslovenski državi. V Mariboru je bilo na migljaj tega uzurpatorja vrženih v ječo 14 naših članov, proti katerim se vodi že mesec dni preiskava in da bi prišla do zaključka. Sedanjí preiskovalni sodnik je hotel aretirance že izpustiti, državni pravdnik pa se je na pritisk Ivana Hribarja preko predsednika državnega pravništva, dr. Grasellija, temu uprl in tako morajo vsi člani še vedno trpeti v zaporih. V Crikveni so bili naši člani, ki so bili obdolženi mnogo hujših dejanj. Že davno izpuščeni, le Mariborčani, kateri

LJUBO D. JURKOVIČ:

(7).

3.

Gornja Kula Veselina Veselinovića je ležala v dolini pod onimi velikimi planinami, pred katerimi človek spozna svojo revščino in ničevost

Večji del leta je ležal ves kraj pod snežno odejo ...

Ta sneg in večni mir, poleg veličastnega tučenja ledenega vetra z visokih planin, vse to je omečilo srce Janeza Mohorića, in njegove misli so bile čiste in bistre in nedolžne kot bela lilija in beli, prebeli sneg. Uvidel je, da je sin narode, ki jo je občudoval, in ki ga je napravila nedolžnega i veselega.

Čudni so moji otroci; — je razmišljeval Janez, kadar je bil v Gornji Kuli, — delavni so a v gotovih ozirih leni. Redko gre eden k drugemu: le redko se zgodi, da pride eden k drugemu v posete. Kakor da se ne poznajo, kakor da niso otroci enega očeta in ene matere.

Različno mislijo in skorada govore z različnim jezikom. Vlado je, kakor drugi, dober in meni se zdi, kadar sem v njegovih družbi, da je samo on moj sin in nikdar me ne spomni na svoje brate. Jaz sam govorim kot on, in mislim kot on. Mogoče so te planine vzrok, da sem tak? Jaz sam ne vem! — Meni se prav gotovo zdi, da tukaj nisem isti, kot v Srednji ali Dolnji Kuli. — Ah, tako je pač volja Božja!

Ko sem bil v naši stari naselbini, tam za ono veliko planino, sem molil k Svantevidu, bogu vseh naših bogov, a tukaj molim, kakor naši sosedje tudi jaz k njihovemu Bogu in njegovemu sinu Jezusu Kristu, odrešeniku sveta, ki je za naše odrešenje umrl mučeniške smrti na križu. Ta kraj in ona hiša, ki jo imenujejo sveta cerkev, skloni mogoče moje verovanje v Svantevida, kakor tudi moj strah

pred Nevidom, a tudi v cerkvi pridigujejo pogoj, oni črni ljudje v dolgih haljah, da je Svantevid poganski bog in da se mu ne smemo klanjati ker je pravi in edini njihov gospod Bog in sicer samo v katoliški cerkvi spoštovan. — Ah, da! Jaz verujem v Boga, v njegovega sina Jezusa Krista in se klanjam rimskemu papazu, kot cerkvenemu poglavarju ...

Govoreč tako sam s seboj je dvomil, da je vse to kar on govori in misli resnica, da je nekaj stvarnega, temveč da so vse to le dolge sanje, goło premišljevanje in zato je pregnal misli in v obče ni hotel o tem misliti ...

... in zopet bi se ga polastila druga misel in on bi, kakor v snu mrmral.

Jaz živim samo tukaj v tej hiši, jaz nimam drugih prebivališč in hiš! — Jaz ne poznam drugih otrok ... — Jaz sem siromak in pokoren kmet oniu grofom iz onega velikega gradu vrh planin. — Jaz v resnici delam s svojimi otroci in vnuki, toda zdi se mi, da nisem tukaj neomejen gospodar, in zares sem dal Vlada v nekako njegovo vojsko kakor hitro ga je zahteval. — Jaz ne razumem, kaj je to in kako se je meni to dogodilo?! — Prav so mi povedali, hudobni so sosedje na tej zemlji. — Moj trud in trud mojih otrok, dosežen z znojem mojega čela, moram dati grofu, ker pravi, da je to njegova starodavna pravica, ki sem mu jo celo jaz sam priznal? Kdaj?! — Kje?! — Kako?! — Jaz sem takrat sanjal, ali pa vse to kar sedaj mislim in resnica. — Ali je vse to prazen san?

Da, da kupil sem veliko posestvo, tri domačije, a sedaj izgleda da nimam druge, razen te! — Družega premoženja se ne spominjam. Ne morem povedati otrokom, kakšno in katero posestvo imamo in oni me nekako čudno gledajo in mislijo, da imamo samo to kar vidijo tukaj v dolini in kar občujejo z znojem svojega čela. — Pa tukaj tako mislim ... — Pa zares, ali sta Dolnja Kula moji? — Ali sta sploh ta Srednja in Dolnja Kula? — Sem li jaz oni Veselin Veselinovič, ki je na Jegu ustanovil

Ali sem v resnici Janez Mohorić in nihče drugi? — Ali sem jaz oral včeraj ledino v Dolnji Kuli? — Ali sem jaz tisti, ki je včeraj v Srednji Kuli lovil ribi po razburkanem morju? — Jaz, za boga, ničesar ne razumem, in čim več razmišljam, manj razumem in mračneje mi je pred očmi ...

Po takem razmišljanju, bi se končno vedno uveril, da on sploh nikdar ni bil v Srednji in Dolnji Kuli, da on z njima nima ničesar opraviti, da Srednje i Dolnje Kule sploh ni, in če sta, da nista njegovo posestvo, da je vse njegovo posestvo samo Gornja Kula.

Visoke planine so omejevale njegove dolnje vidke in mirno dajale plod njegovega truda velikemu grofu, ki je bival severno od njegove Kule, in kateremu se je on popolnoma udal. Mirno je prejel udarce njegovih bičev in je menil, da je grof to pravico v resnici dobil z njegovim privolenjem, ki se grofu nikakor ne sme krafiti. Nasprotno je menil, da je treba za grofa preiti tudi svojo kri, kjerkoli, za karkoli in kadarkoli.

Vedno, kadar so se ga polastile take misli, so bile zanj nekako prevlelike; on v tem kraju ni bil sposoben za razmišljanje in razmotrivanje. Njegove misli so se gubile, kakor se gubi bobnenje groma, zvok zvona, petje slavca, polet škrjančka kvakanje žabe ali kukanje nočne kukavice. —

Kadar je Veselin bil v Gornji Kuli, je bil, kakor tudi njegov sin Vlade, Vladini otroci in žena, dobre narave in razpoloženja, a včasih tudi trdoglav.

Ker je bil Janez Mohorić po večini vedno molčljiv, kar so prav spoznali tudi njegovi vnuki, se je videlo da skriva v sebi neko lepo tajnost, da pa bo to tajnost nekoč povedal, — kadar ga bodo otroci razumeli in kadar se bodo zbrali okrog enega ognjišča.

• • •

8.

Lijepa zvezdana večer na moru ...

Na palubi laganog čamca stajale Hrvoje Ivanović i mlada venecijanka Lučija. Hrvoje je bio sin Vuka, a unuk Veselina Veselinovića, koga su u Srednjoj Kuli zvali Joso Ivanović.

Mre je tilo i mirno, crno kao kadifa. U niemu su se ogledale zvezde i lagano igralo tihim valovima ...

Hrvoje je naslonio glavu na njena koljena, a ona ga je milo milovala i nežnim mu rukama pluća dugu crnu kosu ...

Na licu lijepe Lučije opažao se je prikriven osmeh: ona je nešto tažna mislila i gledala tamo negdje daleko preko mora ...

Zrak je bio čist i hladan. Miris mora i uslijano zvezde nekako je uzdiglo njihove duše, koje su se tobože sljubile u jednu.

— Dolce far niente! — Kliknu Hrvoje iza duga ćutanja ... lagani talasić, lagano su pljuštali o čamac. — Jeli Lučija dušo, da pravo vele Napoleonatić! Eh! — Evo, vidiš — sada između ovog crnog i mirisavog mora i zvezdanog neba, čovjek nekako omlitavi, pravo ne može da misli, pa vidiš Lucijo, pravo da ti kažem, da bi me i ti sada htela zanosno da poljubiš, — meni bi to teško bilo; teško bi mi — oh! — teško bilo pritisnuti tvoje lijepe crvene usne! — Dolce far niente! Dolce far niente!

Meduto ga je Lučija zanosno i strastveno pritiskivala svojim lijepim grudma, a on je zaklopio oči, i pustio da od njega ona radi što god hoće i što god joj se prohtjele.

Lučija je bila lagano odjevena i imala je lijepu maramicu od šarene svile. Lice su joj krasile zlatne velike naušnice, ruke briljantno prstenje ... Bila je tankog vitkog stasa, punih grudni, crnih gustih vlosi, lijepih crnih očiju i imala je prebijeće zdrave zube ...

Ona je Hrvoja svojom pameću vrtila i okretala kako je najbolje znala i mogla.

Čamac je dalje i dalje plovio ... po morskoj pučini čuo se je pljusak njihovih zanosnih i strastvenih cjelova i lakih i laganih talasića ... (Nastavlja se.)

so bili aretirani na podlagi nekega anonimnega pisma iz Cirilove tiskarne in lažnjive ovadbe neke podkupljene propalnice, so še vedno v ječi. Končajte že enkrat z vašo famozno preiskavo, obtožite kogar mislite obtožiti, izpuscite pa nedolžne reveže in družinske očete in sploh vse, saj sami priznavate, da ni nevarnosti pobega! Ne mislite, da se boste vedno senčili v milosti cesarja Janeza; končal bo kmalu, morda prej nego si mislite, in tedaj bo prebujeni in ozdravljeni jugoslovanski narod kot najvišji sodnik nad sodniki sodil in obsodil ž njim tudi vas. Igra, katero igrate z nami ni opasna za nas, kajti mi smo vajeni trpeti in umirati, trpeli in umirali smo za naš narod in za našo državo na vseh mogočih vojnih poljanah štiri cela dolga leta in se tudi sedaj ne strašimo ječ cesarja Janeza, ker vemo, da nas bodo te ječe le še bolj okrepile, da bomo komaj preko njih postali pravi nacionalni revolucionarji, opasna pa je za vas, omehkušene včerajšnje Habsburške hlapec.

Albanske razmere v sodniških zaporih v Mariboru. Od naših zaprtih tovarišev smo izvedeli, da vladajo v mariborskih sodniških zaporih prave albanske razmere. Zaporji tudi v najhujši zimi niso zakurjeni in kar je še huje, arestanti so brez primernih odej, tako da so vsi več ali manj prehlajeni. Poleg tega pa vlada v zaporih tudi nesnaga; vsi naši tovariši so polni uši. Protestiramo proti takim evropske kulture nevrednim razmeram ter zahtevamo, da merodajne oblasti, če že ne iz človekoljubja, vsaj z ozirom na naš ugled v inozemstvu poskrbe, da dobe arestanti primerne odeje ter da se zaporji očistijo.

Naš pokret.

Vsem Or. ju. na. Pozivljemo vse organizacije Or. ju. na. da zbirajo prispevke za naše mučenike v Mariboru, ki trpijo za našo idejo v mariborskih ječah.

Zneski naj se pošiljajo direktno na mestno Or. ju. na v Mariboru, a podpisano odboru naj se javi v svrhu evidence, koliko se je zbralo.

Vsem mestnim odborom.

Predmet: Dnevni red Oblasne skupščine.

Oblasna skupščina se začne 24. marca ob 3. uri popoldne v prostori oblasnega odbora Arena Narodni dom s sledečim dnevnim redom: Pozdrav predsednika.

Pregled pooblastil. Poročilo tajnika obl. odbora. Poročilo blagajnika obl. odbora. Absolutorij oblasnemu odboru. Poročilo delegatov poedinih mestnih odborov in poverjeništev.

25. marca ob 9. zjutraj.

Volitev novega odbora. Referat in diskusija o organizaciji akcijskih sekcij v mestnih Orjunah.

Referat in diskusija o notranjem kulturnem in prosvetnem delu Orjuna.

Služajnosti.

V zvezi s tem se opozarjajo mestni odbori in poverjeništa na § 39, 39 a, 40, 41, 49 našega statuta.

Vsaka Orjuna mora poslati svoje delegate. Ne uvažuje se zastopanje po drugih Orjunah.

Odrejeni delegat vsake mestne Orjune oziroma poverjenik mora podati kratko in izčrpano poročilo ter, da v glavnem odgovori na sledeče točke:

Kdaj se je osnovala Orjuna. Sedanjí odbor. Število članov.

Notranja ureditev (sekcije) in dela organizacije sploh.

Plan za nadaljno akcijo. Oblasna skupščina traja 24.—25. marca.

24. marca zvečer bode svečani komers v počast delegatov na kateri imajo vstop vsi člani. Opozarjamo vse Orjune, da izstavijo svojim delegatom potrebno pooblastilo, podpisano od predsednika in tajnika in s pečatom organizacije. V slučaju, da katero poverjeništvu ne more zastopati poverjenik sam, izda svojemu zastopniku polno moč.

Vse Orjune so dolžne najdalje do 15. marca obvestiti obl. odbor, koliko delegatov pride na skupščino in če je treba vsem preskrbeti stanovanje. V nasprotnem slučaju ne bode mogoče preskrbeti stanovanja.

Tega dne naj manifestira naša moč.

Na svidenje v Ljubljani!

Oblasni odbor.

Mestna Orjuna Ljubljana je podelila svoje članstvo na sekcije. Ustanovile so se sledeče sekcije: akcijska, kulturno-propagandistična, ekonomsko - finacijska, ženska, tiskovna, statistična in dijaška. Pozivamo člane, da se čim preje opredele v svrhu intenzivnega delovanja.

Dijake srednješolce opozarjamo, da se je ustanovil naš dijaški podmladek v organizaciji. Ta obsega vse srednješolsko članstvo. S tem dejansko ni nič spremenjenega. Naši člani naj se ne strašijo šikan. Obračun pride v kratkem. — Obl. odbor.

Ustanovni občni zbor Or-Ju-Na v Mostah se je vršil v ponedeljek, 6. t. m. Zbor je bil jako dobro obiskan. Potekel je v polnem redu in navdušenju. Na zboru sta razvila in razložila našo ideologijo in stališče proti raznim vprašanjem današnjega političnega življenja, specijelno glede volitev in stališče proti raznim stanovom. Tovariša Jovica M. Silobričič, član C. O. v Splitu in Jan Tonja, član O. O. v Ljubljani.

Na zboru je bil izbran mestni odbor za Moste in okolico.

Pozdravljamo nove tovariše v naši sveti borbi in jim želimo dober uspeh v njihovem delovanju v kraju, ki je precej okužen s klerikalizmom.

Pohvalno priznanje. Na svoji seji 24. februarja je sklenil Direktorium, na predlog oblasnega odbora v Novem Sadu, izdati pohvalno priznanje članom Orjuna v Novem Sadu: Zdravku Jovanoviću, Antonu Ilčiću, Mirku Bilanoviću, Petru Gruberu, Svetislavu Šajčiću in Ivanu Jegeru, in to za njihovo hrabro in neustrašeno držanje v borbi proti protidržavnim elementom.

Ustanovni sestanek naše organizacije za Litijo se je vršil dne 3. t. m. V kratkem bo tudi tukaj postavljen steber Orjuni.

V Brežicah se je vršil dne 4. t. m. ustanovni občni zbor Orjune. Popolna enodušnost na zborovanju nam je porok, da bo ta organizacija mogočen jez Radičevemu demagoštvu in pa nemški ošabnosti.

V Krškem se vrše predpriprave za ustanovni občni zbor. Branitelji nacije in države »Na plan«. V kratkem mora biti cela savska dolina od Zidanega mosta do Sotle z našimi stražami posejana.

Novo Orjune v mariborski oblasti. Mariborska mestna Orjuna je dobila obvestilo, da se vrše predpriprave za osnivanje novih mestnih Orjun v Gornji Lendavi, v Prekmurju ter pri Sv. Vrbanu pri Ptujju.

Informativni sestanek v Slovenski Bistrici. V petek, dne 2. t. m. sta imela predsednik in podpredsednik mariborske mestne Orjune z našimi somišljeniki v prijaznem mestecu Slovenska Bistrica prvi informativni sestanek, ki je zelo lepo uspel. Izvožil se je pripravljajni odbor za osnivanje mestne Orjune v Slovenski Bistrici, ki vložil te dni priavo in skličje v kratkem ustanovni občni zbor.

Orjuna v metropoli Slovenskih goric. V soboto, 3. t. m. se je vršil dobro obiskan informativni sestanek naših somišljenikov pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, na katerem so tovariši Rehar, dr. Štefančič in dr. Janc iz Maribora obrazložili pomen in namen naše organizacije. Sestanek, na katerem se je izvolil pripravljajni odbor, so se udeležili tudi naši somišljeniki iz Sv. Trojice in drugih manjših krajev v Slovenskih goricah, Sv. Lenart v Slovenskih goricah, ta nekaj najbolj pomemburjen kraj, ki je še danes pretežno nemčurski, potrebuje še posebno naše Orjune, zato kličemo tamkajšnjim prvoboriteljem: Krepko in vztrajno na delo.

Občni zbori Orjune. Stari trg 9. marca ob 7. uri zvečer. — Šiška 11. marca ob 10. uri gostilna Križ, Celovška cesta. — Trbovlje 11. marca ob 4. uri popoldne gostilna Križanec. — Jesenice 11. marca ob 10. dopoldne. — Il. Bistrica 12. marca ob 7.30 zvečer. — V Litiji 18. marca.

Opis nacionalistične obleke. Nacionalistična obleka obstoji iz:

1. črne kalpaka s perjanico (ravno črno pero) in nacionalnim znakom (trojne velikosti). Kalpak je črne barve iz imitiranega astrahana.

2. Bluza z visokim ovratnikom, kateri se zapenja ob strani (kot ruske bluže) s tremi narodnimi dalmatinskimi gumbi pod vratom na strani.

Čez blužo prideta navzkrž dva redanika (pas za orožje) iz črne usnja.

3. Jahalne hlače s črnimi usnjatimi gamaši.

Ad 2. in 3. bluza in hlače so iz navadnega sukna temno-modre barve kot mornarske.

4. Navadni črni čevlji.

5. Na levi roki zgoraj je všit rdeči zrnaj, katerega imajo pravico nositi le oni člani, katere pooblasti za to Direktorium, radi njihovih zaslug za naš pokret.

6. Predsedniki oblasnih odborov imajo kalpake iz bele ovčje kože s kratko dlako ter peresom in znakom kot drugi.

Radi enotnosti krojev se bodo izdelalo prvih par sto v Splitu. Oblasni odbori naj pošljejo mero in število krojev, katere bodo rabili za svojo oblast ter iste plačajo vnaprej. O ceni bodo obveščeni s posebno okrožnico.

Obleke se ne bode smelo nositi javno, dokler ne pride odobrenje od ministrstva, kateremu je poslan načrt.

Iz izleta dalmatinskih Orjuna smo prejeli sledečo brzojavko: Tri tisoč nacionalistov akcijskih sekcij severne Dalmacije pozdravlja iz zborovanja celo Orjuno vaše oblasti. — Orjuna.

RAZMNOŽEVALNE APARATE:
SCHAPIROGR. MASO.
THE REX Co., Ljubljana.

Naš tisk.

»Pobeda« (Split) donosi stanovlšte Or. ju. na. u pitanju diktature kao odgovor g. N. Premoviću. Između ostaloga tu se kaže: Prilike u našoj unutarnjoj politici, naročito u poslednje vreme, razvijaju se tako, da se narod dovodi pred jednu očitu opasnost da izgubi ne samo »državnu vlast« nego i preduslov za to: državu, koja mora da bude jaka i moćna da u svakom može da obrani svoju celinu i suverenitet svoga teritorija. Iskustvo u do današnjim prilukama belodano dokazuje, da je parlamentarni rad za neko vreme u našoj zemlji ne samo nemoguć, nego i fatalan: prosto za to, što su, pored nezdravih prilika koje narod dovede do očaja, mnogobrojni demagozi uspešni da se u znatnom broju nametnu narodu. Otvorite im parlament i dajte im pravo da oni državu urede: ne samo da su u stanju da pokolebaju temelje Ustavu, nego su u stanju da zemlju rasparčaju i da je predadu oružanim upadima na svim granicama. To je, u stvari, onaj razlog, koji nam nameće nuždu jednog vanrednog sredstva samoodbrane: Diktaturu. Ne straćući, i ne našu, nego diktaturu naroda, koji će prihvatiti za svoj spas da najbolji njegovi sinovi odstrane za uvek njegove neprijatelje i ovo neizdrživo stanje u koje je doveden.

»Princip« (Subotica) donosi čeoní članak dva faktora. U našem političk. životu postoje među svim javnim faktorima dva koji stoje visoko iznad naše političke kaljuže, koji su ostali zdravi i od kojih možemo u najopasnijim krizama očekivati jedino spasenje: Vojska i Orjuna. U slučaju nesposobnosti dosadašnjeg parlamentarnog režima biće pozvana za delo stvaranja Nove Otadžbine dva jedina današnja Faktora: Vojska i Orjuna.

Mi time ne uvlačimo vojsku u našu politiku, ali joj predskazujemo jednu istorijsku političku zadaću koju su vršile sve vojske, a koju je izvela i naša ostvareniša naše nacionalno oslobođenje.

Sigurno je da će se naši putovi sresti i sigurno je da će ova dva faktora u ime naroda provesti toliko omraženi preporod naše Nacije putem: Diktature.

Kulturni pregled.

»Jadranska Straža«. Primili smo na ogled: 3. broj »Jadranske Straže« ilustriranog glasila centralnog odbora istoimenog udruženja, koje izlazi u Splitu. Po jednodušnom sudu celokupne naše štampe ova revija svojim sadržajem i opremom najbolje proglašuje ideju, koju zastupa. Sadržaj je ovaj: Ivo J. Lahman: Naša dva mora. — M. P.: Misli ob zibelki naše vojne mornarice. — O osobiju ratne mornarice i o njenoj odeli. Nikola Stanković: Potopljenje nemačke flote (svršetak). — Lim: Nešto o ceremonijelu na moru. — Englesko mnjenje o podmornicama prije svijetskoga rata. — Debata o pomorskom razoružanju u italijanskoj komori. — Društvene vijesti. — N.

S. M.: Avljatika. — Prvi parobrod s našom zastavom u zadarskoj luci. — Opis nacionalne yachte. — Savet Narodne Odbrane. — Iz života naših ogranaka. — Nikola Stanković: Od veslarke do drednota. — Nautički školski brod »Vila Velebita«. — Iz naše ratne mornarice. — Naše slike. — Imenik članova. — Članovi dobrotvori, utemeljitelji, pomagači u 1923. — Mate Brničević. — Doprinosi do 31. XII. 1922. — Knjige na ogled. — Iz stranog sveta. — Izlazi 1. svakog meseca. Pretplata: U dinarima: pojedini broj 8, na godinu 80, na po godine 40, na ¼ godine 20. Za inozemstvo na godinu: 90 čhs K, 3 dol., 36 franc. fr., 60 it. lira.

Razne vesti.

»The Observer« v Londonu pri naša kratak informativen članek o našem pokretu, v katerem naglašja, da se Orjuna naglo širi po vsej državi, in da ima svoje odbore skoro po vseh mestih in trgih.

V Trbovljah je ravnatelj cementne tovarne neki dr. Wormser, Prus, ki jugoslovansko gostoljubnost na ta način poplačuje, da smatra slovensko delavstvo in narodnost za narodnost druge, nižje vrste. Rad operira z izrazi »windische Bagage«. Posebno pa so mu pri srcu slovenski invalidi, katere postavlja z družinami vred na cesto. Gospod ravnatelj, vedite, da Orjuna ne bo šla preko tege in da je vzela Vas in Vaše počete v evidenco. Verujte, da nam bo tega kmalu dosti.

Orjuna in radikalni shod v Mariboru. Tukajšnje »Jutrhanje Novosti« so v svoji številki od torika prinesle iz Maribora poročilo, da je naša mariborska Orjuna poslala na radikalni shod, ki se je vršil v nedeljo, 4. t. m. dopoldne v kazinski dvorani, svoje člane razgrajati in motiti shod. Upravni odbor mariborske Orjune izjavlja, da ni nikoli storil kakega tozadevnega sklepa ali podobnega ukaza. Tovariš Doležal se je udeležil shoda popolnoma privatno in popolnoma sam, torej ni mogel niti zastopati Orjune, niti voditi kake »orjunaške bande«. Med udeleženci, ki so motili shod, ni bilo naših članov, ampak so bili to razni socialisti, klerikalci in drugi strankarji. Naš član ni bil niti oni neznanec, ki je zaklical »Zivela Orjuna!« Vsled tega protestiramo proti pisavi »Jutrhanj Novosti«, ki skušajo popraviti radikalni fijasko na naš račun.

Pravici na ljubo. Sprejeli smo sledeči dopis: V cenenim Orjuni od 4. t. m., štev. 11. čitam: Popravek pravici na ljubo. Jaz pa ne popravljam prav nič, nač na zavodu mariborskih meščanskih šol se prav toplo zahvaljujem, ker je v sredo, 21. februarja t. l. iz člank, ki so še danes v porabi, dal v resnici odstraniti vse, kar je bilo v njih nepotrebne. — Mi ni namen obrekovanja, ampak izčiščenja in to sem dosegel, hvala lepa! Orjunaš.

Stanovanje
2—3 sobe, kuhinja i drugo se lise, sprejme se tudi v novi hiši. — Oferte pod »MIR« na »Upravo ORJUNE Ljubljana«.

POPRAVEK.

Slavnemu uredništvu »Orjuna« Ljubljana.

Z ozirom na članek pod naslovom »Breški nemčurje« v Vašem listu št. 4. z dne 4. marca 1923 Vas na podlagi § 19. tiskovnega zakona naprošam, da sprejmete v Vašem listu v isti obliki in na istem mestu sledeči popravek: Ni res, da se je v nedeljo, 18. febr. t. l. prenapolnjen voz navdušenih brežiških nemčurjev pečal s kolodvora v mesto. res pa je, da so se na vozu nahajali med Nemci iz Brežic, ki so pa povsem lojalni državljani, tudi Slovenci in med temi tudi pristaši Orjune. Ni res, da je omenjena družba pristno nemčurskega kova: Costa ml., sin trgovca, Paldasch Eduard, sin brivca, Klobučar ml., sin kleparja v Brežicah, klicala: Orjunci, junci, kje ste, da Vas nabljemo. Mi se Vas ne bojimo! ampak res je, da je to družbo pred gostilno Bogovičevy pozdravil Slovenec z besedami: sedaj so Orjuni prišli, sedaj imamo stražo in se ni treba nikogar bati.

Z odličnim spoštovanjem
Adolf de Costa ml., Brežice.

Brežice, 5. marca 1923.

O p. r. e. d.: Naš poročevalec ima besedo!

Onom koga se tiče. Jedna jugoslavenska Banka u Zagrebu radi na osnivanju svoje podružnice u Beču. Za ravnatelja te nove podružnice određen je jedan italijan iz Trsta, bivši austrijanin, koji je pred gnjevom naroda pobegao iz Trsta u Ljubljano, i tu zaslužio silne pare. Takav čovek na tako važnom mestu u inostranstvu mogao bi da nanese našoj valuti i politici silne štete, pa radi toga upozoravamo, da na to mesto postavi jednog našeg čoveka, a ovome gospodinu nađe pravo mesto koje mu spada. — Vbs.

POLITIČNA PREGANJANJA.

Zadnji trenutek smo doznali iz popolnoma zanesljivega vira, da bo de najbrže že v kratkem času stalno vpkojen g. Mandelj, ravnatelj pokrajinske monopolne uprave, in z njim vred še nekateri njegovih ožjih tovarišev v ljubljanski tobačni tovarni, ki niso niti dozvolili dobo za popolno penzijo.

Dalje se namerava nekatere premestiti v Albanijo. Vprašamo tedaj ali je tu vse v redu? Kam naj gre sedaj v tej stanovanski krizi gosp. ravnatelj z družino 2—3 oseb iskati stanovanje za visoko najemnino in malo penzijo, ko ima vendar v tovarni stanovanje 6—8 sob. Ali se mu ne bi vsaj to lahko pustilo z ozirom na stanovansko krizo. Isto glede g. podravnatelja.

In kaj naj store oni reveži mlajši činovniki, katere se hoče premestiti? Celo dobo svoje službe, celo med vojno so si morali pritrgovati od ust, da so prihranili kaj mlega in si kupili hiše, vile in kak vrt za zelenjavo v bližini tvornice bodisi v Rožni dolini ali kje blizu. In sedaj? Naj li ti reveži činovniki tobačne tovarne prodajo vse to na slepo ceno? Ne to ne gre, in to se ne sme z njimi zgoditi!

Prizadeti gospodje so nam osebno dobro znani, mi poznamo njih plemenito delo, zato obžalujemo, da se hoče tudi nad njimi izvršiti osveta v znaku terorja in mi smo jim radevolje na razpolago. Prosimo tedaj vse prizadete naj nam vsako stvar takoj javijo, da podvzamemo potrebne korake.

Ali ste že naročnik »ORJUNE«?

»UPANJE«. Maričica in Trobentica želita dopisovanja z živahnimi a značajnimi gospodi Orjunaši. Pisma se vpsolati pod »MARJETICA«, ali »TROBENTICA« poštno lažeže Ljubljana.

TESTENINE PEKATETE

so najboljše, ker so izdelane iz samega zdroba klene inozem. pšenice in vsled tega tudi najcenejše ker se jih porabi neprimerno manj kot vsakih drugih. Imajo dober jajčen okus in popolnoma nadomeščajo doma izdelane. En poizkus Vas prepriča!

Glavna zaloga: **R. Bunc in drug** Ljubljana - Celje - Maribor.

Brzojavni naslov: Buncdrug, Ljubljana. Račun poštno hranilnice štev. 11.998.

LJUBLJANA, Mestni trg 5

O. BERNATOVIC

KONFEKCIJSKA TRGOVINA

CHARLES PRINC

MANUFATURNO BLAGO NA DEBELO
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 36.
POŠTNI PREDAL 124.

Avtomobile

kolesa, motorje,
pnevmatiko vseh
vrst, olje, bencin in
druge potrebščine
ima vedno v zalogi

F. Florjančič
LJUBLJANA

Cevije kupujte od domačih
tovarn tврdke Peter Kozina & Co. z
znamko „Peko“, ker so isti priznani
najboljši in najcenejši. Glavna zaloga
na drobno in na debelo Ljubljana,
Breg 20 in podruž. Aleksandrova c. 1.

Oglasi v „ORJUNI“
imajo
najboljši uspeh.

ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjen sta-beni inženir
in mestni stavbenik

Ljubljana, Mirje št. 11.

Izvršuje in projektira vsakovrstne
visoke zgradbe, vodne zgradbe,
železobetonske stavbe itd.

Manufaktura -- Moda -- Konfekcija

DRAGO
SCHWAB

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3

v zalogi speeijelno angleško i
češko sukno, vseh vrst obleke,
usnjeni suknjiči, dežni plašči,
pelerine, zimniki, raglani etc.

Izdelava oblek v last-
nem modernem salonu.

A. & E. Skaberne
Ljubljana

MANUFATURA
in
MODA

Na debelo in drobno.

Gradbeno podjetje
ing. Dukič in drug
Ljubljana, Bohoričeva ulica 24
se priporoča za vsa v to
stroko spadajoča dela.

MODNA TRGOVINA

A. ŠINKOVIC
NASL. K. SOSS

LJUBLJANA
Mestni trg 19.
CENE ZMERNE!!

Ako kašljate je edino
sredstvo proti prehlajenju

PEKTO

kateri sigurno pomaga

„ADRIJA“

drogerija in foto-manufaktura

B. Čvančara, Ljubljana.

Kr. monopolna veleprodaja soli

JADRAN d. z. o. z.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 19.
Prodaja spacerijskega in kolonijalnega
blaga na debelo.

Telefon interurb. 113.

MANUFATURNA
VELETRGOVINA

HEDŽET & KORITNIK

LJUBLJANA

FRANČIŠKANSKA ULICA 4

BRZOKAVI: HEDŽET

TELEFON 75

Modna in športna trgovina
za dame in gospode

P. MAGDIČ
Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Največja izbira damskih oblek, bluz,
plaščev in nakitnih predmetov, dalje
klobukov za gospode, perila, kravat
in drugega.

Otroški vozički

zložljive lesene stolice za
otroke, ki služijo obenem
kot mizica, razni igračni
vozički z in brez košare,
živalni stroji in dvokolesa,
so najcenejši: „TRIBUNA“,
tovarne dvokoles in otro-
ških vozičkov v Ljubljani,
Karlovska c. 4.

Zobna pasta

„AKADONT“

Ustna voda

Semena

na debelo in drobno
za polje in vrt priporoča

Sever & Komp.

Ljubljana. 1-9

Piškite po cenovnik!

IZVANREDEN UŽITEK

boš imel, če si privoščiš

v restavraciji gl. kolodvora

v Ljubljani

rimsko čašo

starega
jeruzalemskega

muskatnega
silvanca.

MODNA KROJAČNICA
JOŠKO SUŠNIK

LJUBLJANA

Carinsko - Posredniški - Bureaux

Uvoz GROM Izvoz
Centrala Ljubljana Kolodv. ulica 41.

Podružnice:

Zagreb, Maribor,
Jesenice, Boh. Bistrica,
Čakovec, Rakek.

M. Poličar & drug

Bled, Slovenija.

Špecialna tovarna za izdelavo
bančnih in pisarniških oprav.
Velika tovarnica za pohištvo.
Prevzema tudi vsa stavbena dela.

„SLOGRAD“

Slovenska gradbena in industrijska d. d.

Telefon inter. 180.

Telefon inter. 180.

Tehnična pisarna Ljubljana, Sp. Šiška,
Frankopanska ulica 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, mo-
derne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske
konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi
25 letnih izkušenj. Specialiteta: železobetonske cevi
za vodne naprave in vodovod.

Zastopa: Patent Dr. inž. Emperger-a za izvrševanje
konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vlož-
kami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih,
„silo“-mostovih in podobno). Izdeluje: vse vrste teh-
ničnih projektov in statičnih proračunov. Parna žaga.

„SLADKOR“

družba z omejeno zavezo v Ljubljani

uljudno naznanja vsem cenjenim tvrdkam,

da se je preselila v nove pisarniške prostore

zgradba Ljubljanske kreditne banke

Dunajska cesta št. 1a, drugo nadstropje.

„VINOCET“

tovarna vinskega in špirit, kisa družba z o. z.
v Ljubljani

uljudno naznanja vsem cenjenim tvrdkam,

da se je preselila v nove pisarniške prostore

zgradba Ljubljanske kreditne banke

Dunajska cesta št. 1a, drugo nadstropje.